

SZÉKELY HIRLAP

POLITIKAI S VEGETARTALMU KÖZLÖNY.

KIADÓ-HIVATAL :
Az ev. ref. főiskola nyomdájában.
SZERKESZTŐI SZÁLLÁS :
NAGY-KÖZ ELEJE.

Hirdetési ár : Három hasábos garmond sorért, először 8 kr., másodszor 7 kr., harmadszor 6 kr., s minden hirdetésért 30 kr. o. é. bélyegdíj — Három hasábos nyilttéri sorért 20 kr. o. é.
Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadó-hivatalhoz, dolgozatok és nyilttéri közlések a szerkesztőséghez intézendők.

Megjelenik e lap
minden szerdán és szombaton, reggel,
NAGY FÉLÉVEN.
ELŐFIZETÉSI ÁR :
Negyedévre 1 frt 30 kr.
Félévre 2 „ 50 „

Néhány teljes számú példánnyal még szolgálhatunk.

Melyik zászlót kövessük.

I.

Napjainkban nagyon kelendővé lett ez igazság: hogy alkotmányos állami életben elkerülhetlenül szükséges a politikai pártok létezése. Száz meg száz variatiookban olvassuk nyomtatva, s halljuk elsónokolva.

Mi is az igazságok közé soroljuk azt.

Hanem, miután még az exact tudományokban is alig ismerünk igazságot, mely általános érvényű volna, kivételeket ne szenvedne; megérdemli, hogy megvizsgáljuk: ha vajon ez igazság általános érvényű-e, s nincsenek-e körülmények, melyek közt nem igazság többé.

Kétséget nem szenved, hogy megszilárdult rendezett államban, melynek nem kell léte föltételeiért küzdeni, mely kívülről erős, belülről minden irányu virágzásnak örvend, a kedvező körülmények közt buján fejlődő erőknél, tehetségeknek tevékenységi térre, mint a rácsálók fogainak koptatásra, van szükségök. A természettudósok azt állítják, hogy a rácsálók (rosores) nem azért örlik a száraz fát és keserű kérget, mintha abban valami kedves eledelre találának: hanem metsző fogaik koptatása végett. Ezen fogaknak ugyanis az a tulajdonsága, hogy szüntelen nőnek, miért a szegény állatnak folytonosan fenni, koptatni kell azokat, különben kipeczelnék állkapcsait. A szüntelen növekedőnek ily koptatásra van szükségök egy rendezett államban, mire a politikai pártküzdelmek igen alkalmas tért szolgáltatnak.

Hanem a mi helyzetünkben — a midőn még oly végetlen a teendő sora, kívülről veszélyek fenyegetnek, belől pedig jólétünk csirái még a meleg ágyból sincsenek kiültetve — ily körülmények közt, mondom, nem lehetne-e erőnket méltóbb tárgyakon, mint egymás örlésében, rágásában elköptatnunk? Miután nemcsak a mechanikában, de a politikában is áll az igazság: hogy az ellenkező irányban működő erők megsemmisülnek, vajon kívánatos-e: hogy minálunk a legkisebb erő is megsemmisüljön, nem találhatna-e száz, meg száz alkalmat a maga hasznosítására? Jólétünk hajója még mindig keresi a kikötőt, vajon feltalálja-e azt, ha a rajta utazók egy része nyugat, a másik kelet felé igyekszik evezni, nem könnyebben jutnának-e

célhoz, ha mindnyájan egy felé nyomnók a lapátot?

Nem — atyámfia, érdemes olvasóm! ha a honszeretnek csak egy szikrája ég benned — már pedig ki kétkedne ezen — ha a szenvedély szemüvegét képes vagy levetni látérzékedről, el kell ismerned: mikép a mi helyzetünkben nincs semmi áldás a pártokra szakadásban; nekünk egyetértésre van szükségünk, egyetértésre, minőt a közelmúltban kifejtteni képesek valánk.

Szomorú emlékek kötnek a Bach-kormány alatti korszakhoz, hanem van egy fénypontja, melyért nem bánom, hogy azt keresztül éltem: láttam e nemzet ifját, öregét, kicsinyét, nagyját osztatlan egyetértésben. Ezen korszak egyiptomi sötétségéből meszszevilágító fény-toronyként emelkedik ki azon egyetértés, melyet a negatív ellentállásban kifejtteni tudtunk.

Vajon elmúlt-e az egyetértés szüksége azért, hogy a nap kisütött egy pillanatra a fellegek mögül, nem borulhat-e be minden perczben; nem lehetünk-e ismét pusztító villámoknak kitéve?!

Két zászló áll a honfi előtt követés végett kitűzve: egyiket a jobb-, másikat a baloldal lobogtatja. Mindenütt azt mondják: hogy csak e zászló alatt vívhatjuk ki a teljes diadalt.

Tartsunk itéletet a józan okosság ítélőszéke előtt, aztán csatlakozzunk tömegesen egyértelemben valamelyikhez — seba, ha a másik követők nélkül marad is.

De melyikhez csatlakozzunk?

Hogy mit tanácsol e tekintetben a józan okosság — erről a jövő alkalommal.

Mentovich F.

Baloldali fogások.

(*) Mesterfogásoknak nem nevezhetük, mert azt a címet nem igen érdemlik meg; de, hogy csakugyan „fogások”: azonnal látni fogjuk.

Az egész országban mindenütt a bizottmányi gyűlések járnak, melyeknek főként az a feladatuk, hogy a követválasztási központi bizottmányokat megalakítsák.

A pártok természetesen sorakoznak, mindenik igyekszik már jóeleve biztosítani maga számára a sikert, s jól tudván mennyi függ a központi bizottmányok igazságérzetétől, vagy részrehajlásától: úgy kívánják már ezeket összealkotni, hogy a sikerre biztosan számíthassanak.

A baloldal, a híres „elvhü” baloldal, mely soha sem személyekért, csak elvekért küzd — természetesen ott van e bizottmányi gyűlések küzdőhomokján is, és küzd utolsó lehetéig — természetesen csak elvekért. Így olvassuk p. o. a kolozsvári lapokban, hogy Kolozsvár képvisleti gyűlésén Sám L. azon indítványt tevő, hogy a város két választókerületre osztassék, s habár — veti utána a „M. P.” — ez indítvány ellen semmi é s z s z e r ü okot felhozni nem lehetett: a kormánypárt egyszerűen leszavazta. Így hallottuk p. o. alig néhány napja, Maros-szék bizottmányi gyűlésén, Berzenczey L. azon indítványát, hogy a szék eddigi két választókerülete alakíttassék egygyé, s ha ez indítványról a „M. P.” tudósítást fog közölni, bizonyosan elmondandja, hogy: bár semmi é s z s z e r ü okot ellene felhozni nem lehetett, a kormánypárt egyszerűen leszavazta.

Ime, ugyanazon dolgot az elvhü baloldal két, egymással homlokegyenest ellenkező elv szerint oldja meg. Berzenczey hatatalmasan harsogtatta: a kormánypárt divide et impera elvet követi, — Sám L. pedig Kolozsvárt, talán épen akkor, más idézetet dörgött a kormánypárt fülébe, gazdag, tudományos tárházából, melylyel bizonyította, hogy nincs „észszerü” ok, mi őt legyőzhesse. *)

A számítás természetesen az, hogy a helyi körülmények szerint a t. baloldalnak egy helyt így, más helyt úgy van némi kis reménye a sikerre, s nem igen válogat az eszközökben. Egy helyt így, más helyt úgy. Az elv addig pihenhet.

Tisza László is ilyeszerű fogásokkal próbálgatja pártocskáját sorakoztatni, a „M. P.” legközelebbi számában. Keserű panaszokra fakad, hogy a kormánypárt a társadalmi életbe is átvizsi a politikai ellenféllel folytatott küzdelmet, — és hogy, ha vannak is kevesen, kik az ő axiomákként felállított alapigazságait (melyeket csakis időkimelés tekintetéből nem kíván bizonyítani!) elfogadják: azt csak titokban, de nem nyilvánosan teszik.

Az első panasz a dolog érzelmi oldalát illeti. Örülünk, hogy a „jogtipró” kormánypárt soraiban vannak olyanok, kikkel Tisza társadalmi téren szeretne szorosabb összeköttetésben állani és sajnáljuk, hogy elvbáráta ki nem elégíti szíve kíváncsiságait, —

*) A constructio kissé homályos. T. munkatársunk bizonyára nem azt akarja érteni, hogy Sám L. urat az észszerü okok meg nem győzhetik, hanem azt, hogy a kormánypárt nem tud észszerü okot felhozni S. L. ellenében. Szerk.

de nem tudjuk, hogy elvárások mily kép-
pel fogadják ez őszinte vallomást.

A második panasz már a dolog reális
oldalát illeti. Tehát a baloldal követői buz-
ditásra szorulnak, hogy szint merjenek vala-
ni? Ennek bizonyosan fontos oka van ré-
szükről. Vajon nem gyöngeségérzet-e ez az
ok, mely szerint politikai meggyőződésüket
nem merik a megvitatásnak és esetleges
megcáfoltatásnak kitenni? Vagy félnek, hogy
a társadalmi téren is érezni fogják pártál-
lásuk következményeit? Tehát sajnálnák ezen
társadalmi összeköttetések megszakadását. A
mit pedig sajnálunk: az nem olyan megvetendő
dolog s ez a „jogtíró” kormánypart még
sem olyan rossz hát, mint a mily rossz az őt,
ezekkel a „fogásokkal” tenni akarják, —
mert, hogy e szívömlengések a gyöngédek-
bek kedvéért alkalmazott párt-fogások és
kéretlen pártfogások — azt, „a kinek füle
van a hallásra és szeme van a látásra:
hallhatja és láthatja.”

A honvédségről.

A honvédelmi miniszter a „Budapesti Köz-
löny” jan. 14. sz. egy körrendeletet tesz közzé,
melyben az 1868-dik évi XL. t. cz. 58. §-sa
alapján, az eddig érvényben lévő határozatok
helyett, az idézett törvényekkel rendeletei emel-
tetnek zsinormértékül. kifejtetnek és körülírat-

nak. Mindenekelőtt tárgyaltnak azon szabvá-
nyok, melyek a rendes hadsereg- és hali tenger-
észetnél szolgálatban álló egyéneket illetik. Szabá-
lyoztatik a rendes hadi szolgálatból a honvédelembe
való átlépés. Elősoroltatnak a tényleges szolgá-
latban lévő sorkatonák azon korosztályai, me-
lyekből az 1869-diki tartalék fog alakulni. A
nyugdíjasok, nyugzoldos rokkantakra nézve, a
házassági szabályrendeleteket illetőleg, közöltet-
nek a módosítások; a még szolgálatban lévő
rokkantakra fentartatik az 1861-diki szeptember
14-ki nősülési rendszabály. A testi büntetésekre
is kiterjeszti figyelmét a körrendelet. Az egy
évi önkéntesek szolgálatideje meghatározatik.
Ez minden év október 1-ével kezdődik és kö-
vetkező év szeptember 30-án végződik. Az
1868—69-ki időszakra azonban, kivételkép, már-
cius hó 1-től 1869-dik évi december 31-ig ál-
lapítatik meg. Az egy évi önkéntesek fölvételét
illetőleg körülíratnak a szabályok, melyek zsinór-
mértékül követendők: a képzettség igazolását
főgymnasiai vagy főreáltanodai bizonyítványok-
kal, illetőleg algymnasiai vagy alreáltanodai
bizonyítványokkal, a hadi tengerészethez; ha pe-
dig valaki ilyenmü bizonyítványok hiányában
képességét nem igazolhatná, ez egy, a szabályok-
ban megállapított bizottság — melynek elnöke
az illető hadosztály parancsnokságának tábornoki
főnöke — előtt igazolandó. A főgymnasiai vagy
főreáltanodai tanulók, kik önhibájuk miatt kes-
tek el tanulmányaikkal, ha az illető tanintézet-
től jó bizonyítvány állittatik ki előmeneteléről,
szabadságoltatik, ugyszintén azon önkénytes is,
ki beállása után még be nem végzett tanulmányait
folytatni akarja, azonban életének csak 25-ik éveig.
Azon módosított ellátás is körülíratik, mely éri
az egyévi önkényteseket a szerint, a mint egy
évi szolgálati idejük alatt saját maguk gondos-
kodnak ellátásukról, vagy pedig a közös hadügyi
pénztár rovására történik élelmezésük és ellátásuk.
A hadi-tengerészetnél szolgálatba állók képes-
ségének igazolása, illető bizonyítványaikkal szintén

körülíratik; ezek hiányában képességüket a fiumei
tengerészeti akademiában e célra fölláttatandó
különös vizsgálati bizottság előtt fogják igazolni.
Tárgyaltnak még az öncsonkítást és kiköltözést
illető szabványok; míg végre a folyamodványok-
ban megkívántató szabályok és rendeletek iránt
tévén megjegyzéseket a miniszteri körrendelet:
figyelmezteti a megyéket a hadkötelesek házas-
sági engedélyért való folyamodványaik kellő föl-
szereelésére.

VIDÉK.

Udvarhelyszék, 1869. jan. 16.

Évnyegyedes bizottmányi gyűlésünk véget
ért. Udvarhelyszék képviselő bizottmánya meg-
választá a követválasztási előmunkálatok meg-
tételére végett központi választmányát s elhatározta,
hogy nem fog választó kerületekre szakadni;
mindkét követünket együtt és Udvarhelyt fog-
juk választani. Ha még megjegyezzük, hogy
Szakács Károly azelőtti aljegyzőt számvevőnek,
Ferenzi Gyulát aljegyzőnek, Sándor Ferenctet
levéltárnoknak és Söt Károlyt segéddollónak
megválasztottuk: ezzel a jelen bizottmányi gyűlés-
nek — mint ilyennek — minden nevezetesebb
mozzanatát jeleztük. A stereotyp részletezést en-
gedjük el t. olvasóim. Csinosan szerkesztett fős-
tishti megnyitó beszéd, gyarló közigazgatási jelen-
tés, monoton törvénykezési számolás, legújabb
törvényeink kihirdetése, kérvények, indítványok
— egyik mint a másik — nem érdekelnek senkit.
A követválasztási mozgalnak abszorbeálnak min-
den figyelmet. Beszéljünk tehát erről.

Deák Ferencz zászlója ugyanaz ma — mint
volt három év előtt, a józan haladás zászlója.
Udvarhelyszék e zászló alatt állott 1865-ben, ott
áll ma is osztatlanul. Követeink — Gr. Bethlen
János és Szolga Miklós — hű képviselői vala-
nak politikai elveinknek a lefolyt országgyűlésen.
Tényekkel bizonyították be, hogy megérdemelték
azon közbizalmat, mely őket az országházába

TÁRCA.

A Székelyföld leírása.

történelmi, régészeti, természetrajzi s népmű-
szempontból. Írta Orbán Balázs. Első Udvarhelyszék
ismertetését tartalmazó kötet.

(Pest, 1868. Ráth Mór bizománya).

Az író, ki maga is a Székelyföld szülöttje,
és ki, mint minden sorából kitetszik, az imádásig
szereti szülőföldjét: ő maga járja be azt falvá-
ról falvára, völgyről völgyre, hegyről hegyre.
Tudakozódik mindenütt mindenről s egyetlen
hallomás elég arra, hogy fáradságot nem ki-
mélve, önmaga nézzen mindennek után.

A falvákban a templomokat s más régi
építményeket, népszokásokat, viseleteket veszi
vizsgálódása alá. A völgyekben gyógyforrások,
sötelepek s kútak vagy épen község telep után
puhatolozik. Majd a hegyek őrmait barangolja
be, hogy kimutassa azon várláncolat nyomát,
melyet őseink látványosság szerint emeltek, hogy
míát magára maradt rokotalan nép, idején
értesülhessen a fenyegető vészről s magát védeni
elkészülhessen.

Csak midőn ezen 235, két hasábra osztott,
tömötten nyomott lapból álló első kötetet olvas-
tuk, akkor látjuk, mennyire igaza van szerzőnek
e szavaiban: „alig van ország, mely több ter-
mészeti, történelmi és népeleti kincsessel bírna,
mint hazánk s mégis alig van terület, mely oly
kevésbé volna ismervé, mint épen hazánk.”

Szerző a fennírt czim alatt ezen hiányon
kiván segíteni s e célból művét hat részre osztá
fel, melyek közül öt az öt székely széket s a
hatodik a Barcaságot fogja ismertetni.

A jelen füzet Udvarhely anyaszékkel fog-
lalkozik. Rövid előszó után a székely nép tör-
ténelméről és jogviszonyairól szól általánosságban;
utána magáról Udvarhelyszékről; adja ennek
népességi táblázatát összeállítva a vallásfelekezete-
k szerint. Ekkor ismertetni kezdi a széket
Udvarhely első falváján, Ujszékelyen elkezdve,
XLIX. fejezetben helységről helysége,

És itt semmi sem kerüli ki figyelmét,
buzázkodását. Adja a népszokásokat, népvisele-
teket, tájszókát, helyi adomákat, népregéket és
mondákat. Megvizsgál minden régi épületet, ha-
rangot, kelyheket s ezeknek felíratait; sirdom-
bot, várhegyeket, romokat s más régi emlékeket
s ezekről a legrégibb régészeti feljegyzések szeri-

nál, itél, reflectál mindenről. E combinatiojának
eredménye, hogy maga is fedez fel várromot,
mint pl. a kádási és kistalyi várromokat.

Szóval, egy megbecsülhetetlen adathalmaz
ez, szerző hat évi járás-keelésének, lelkiismeretes
buzázkodásának eredménye.

Rövid könyvismertetésünknek nem célja,
részletekbe bocsátkoni, csak annyit kívánunk
még megjegyezni, hogy a szöveget számos kép,
alaprajz- és felíratmások világosítják s a mű
mindenesetre méltó arra, hogy minden honát is-
merni óhajtó ember könyvtárában helyet fog-
laljon.

És még egyet. Nem akarjuk bírálni a mű-
vet, épen nem; de magának a műnek érdekében
óhajtunk, ha a többi füzetben az irányra nagyobb
gond lenne fordítva. Maga szerző megvallja
ugyan, hogy műve „szellemi quodlibet,” de így
mégis igen pongyola.

Előfizetés a hat füzetre 12 frt; diszpéndány
18 frt, mely szerzőhöz Pestre, váci utca 9-ik
szám, I. emeletre küldendő.

Végül, szabadjon izlettől még egy ere-
deti székely népszokás élénk leírását közölnöm s
részint a könyv, részint a már-már divatból ki-
menő szokások ismertetőjéül ide igtatnom.

Pap Kálmán.

A Nyikó-melléki székely lakadalom.

A nász népe.

A nász népe azelőtt fehér koponyes lova-
sokból állott, kik párosan és illő rendben mentek.
Utánok két — négy-négy, néha hat ökör által
vont — szekér ment, melyek közül az egyik a
menyasszonyi hozományt — a sok tulipános
bűrt, ezifrán színes fejűvel¹⁹⁾, kivarrott ágy-
néműt sat, — vitte; a másikon a menyasszony,
nagy és kis nyoszolyó, és a mindig működő zéné-
szek ültek. Most a nász népe nem lóháton, hanem
lőszekereken megyen, a hozományt és menyasz-
szonyt azonban — ha csak nagyon messze nem
kell vinni — most is ökörszekereken szállítják,
azért, hogy a menet lassu, méltóságos legyen;
hogy a menyasszonyt és színes hozományát min-
denki kedvé szerint szemlélhessé. De azért is,
miert az ily menyasszonyi fogat igen feldiszi-
tható, ilyenkor a leféhérebb, s legnagyobb szárny
ökrök választatnak, melyeknek szarvokra színes
kendőket, virágokat, zöld ágakat tűznek, illatart
terjesztő, szemgyönyörködtető szín-pompában.

A jármok rendszerint a metsző-művészet
remekei, a magas járom-pálcák, a kifelé
toll-szerűleg hajló bordiczák (a jármot össze-
tartó két lapos fa) egészen metszések, virágok
és arabeskek csinos fonadékával előntve, és zölden
kiszínezve, igen színes ékítményül szolgálják; ily
ékes metszésekkel díszlik a jármot tartó té-
zoda-fő¹⁶⁾, ilyen a disz-szekérnek tengelye,
lőcse és lőtorja fokai is. Az ökörfogat iránti
ezen előszeretettel keletről veheti eredetét, hol még
most is a háremek szép hánimei (hölgyei) leg-
inkább kedvelik az ökör által vont arabákat
(kőcsik); s azon kegyeleten is alapulhat, melylyel
a földművelő székely a szarvasmarha iránt visel-
tetik.

A lakadalom napján, bizonyos meghatáro-
zott órában a nász népe a völgyényi házhoz gyűl,
s innen indul a menyasszony után, lakják az
ugyanazon, vagy más községben. Utközben folyást
szól a zene, a jókedvű rikoltozás, s a pisztolyok
durrogása. Az asszonyok hamuval tölt hasadt
fazakakat csapnak a kapujuk előtt, elvonuló nász-
nép elébe, néhol szalmatekerccsel kötik át az
utat a virgoney ifjak; és ezelőtt a volt a jó lovas
és derék legény, ki azt átszöktette; ki átugratni
próbált, de nem tudott, azt lepevették. Most
neki hajt az ily szalmatekerccsnek a lovas-szekér,
s vagy átvág azon, vagy lovai megbokrosodnak,
nem mernek reá menni, hanem félre szöknek,
prűszkölnek, mi a nézőket ismét nagy nevetésre
fakasztja. Sokszor fákkal, deszkákkal torlaszolják
át az utat annyira, hogy a násznépnek le kell
szállani, s elhordani a nézők nagy mulatságára.

Még most is teszik néhol — a mit ezelőtt
soha el nem mulasztottak, — hogy a leányos
házhoz közelítve az előköszöntők előre mennek
szállást kérni a menyasszonyi háznál, hová a
rokonság és hivatalosok vannak már begyűlve.

A szálláskérés ekként történik: Az elejébe
állók az előköszöntőket üdvözölve, az előköszön-
tők szónoka — ki szöszölő nevet visel — ekként
szól:

„Jó uraim, édes atyáinkiai, hátorságot vet-
tünk magunknak kegyelmétekhez bejöni, messze
földről fáradt utasok vagyunk, s több reánk váró
társainkkal együtt egy kevés ideig szállást kér-
nénk, igérve, hogy alkalmatlanok nem leszünk
kegyelméteknek.”

(Folytatása köv.)

¹⁹⁾ Azon felfelé hajlított fa, melynek segélyével
a jármot a rúdhoz van erősítve.

küldő. Megválasztatásuk alkalmával még árnya se fordult elő a vesztegetésnek és pressiót nem emlegethet senki. Gr. Bethlen János és Szolga Miklós ma is ugyanazok, a kik voltak 3 év előtt. Egyéb szín nem változott rajtuk, legfőlegb hájuk szálai: ezek fehérebbek. Minden elannyira constatirozott valóság, hogy megtagadni senki-nek sem jut eszébe. Udvarhelyszék józan és becsületes közvéleménye tehát, miután az 1865-ben felfutt irányból eltérni nem látja czélszerűnek: nem látja egyszermind semminemű helyes okát annak is, hogy követelt miért kellene másokkal fölcserélnie, legkivált midőn sehol sem fedezhető föl körünkben az az országos kapacitás, kinek föl-leptetésével indokolni lehetne a követeserét. És mégis... Akadt egy pár friss követjelölt. Tán valami országos kapacitások? Nem biz a! Nagyon is nem. Tehát kétségkívül valami roppant nép-szerűséggel rendelkeznek? Oh nem! Hanem hát tudjátok, minő érdemük van? Nem tudjátok? Nő — én sem. Elég ennyi, hogy izgatnak és izgatásuk rendszeres. Az itatást már elkezdtek. Urak! Figyeljétek egy komoly szóra.

A nép még jó. Erkölcse, jelleme tiszta. Nálunk még ehhez határozottan Deákparti is. Ti tudjátok ezt és nem meritek magatokat baloldaliaknak nevezni, — de a nép eszközeitek után ítélve, majd következtetni fog, s ez reátok nézve szomorú lesz. A ki — mint ti — oly eszközökkel él, akármely párthoz csatlakozni fog, csak-hogy érdekei sikerre jussanak... Vigyázzatok, ne vesztegetésnek meg miasmaitokkal hegyeink tiszta levegőjét! Veközök lettek le bűnös nagyravágásaitokat, s az önzetlen hazafiság szempontjából kiindulva, vessetek számot önmagatokkal. Ha nem vagytok képesek jót tenni: ne tegyetek rosszat. Mert az Uristen sohasem bocsátja meg a bűnt, melyet öntudatosan visztek véghez a haza ellen... Meggondoltátok-e, hogy hova vezethet az itatás és vesztegetés? Meggondoltátok-e, hogy mivé lesz a nép, mely megtanulja lelkét licitatorra bocsátani? Figyeljétek a dolognak erre az oldalára is. Amott a királyhágón túl még mindig nagyon szerettek bennünket. S tán nem egészen ok nélkül... Magyarország egyik legjelentékenyebb vívmányának tartja azt, hogy a honszeretetéről ismert — a szabadságért rajongó — erkölcsi tiszta székely nemzetet unionk által magába ölelé... És uraim, ti most azt akarjátok-e, hogy e jelentékeny vívmány gyanánt üdvözölt tény átokká legyen? Azt akarjátok-e, hogy a tiszta erkölcsű székely nemzet helyett egy jobb falatért bármikor és bárki által megvásárolható nyomorult rabszolga csordát vegyítsünk a magyarbirodalom népelemei közé? Vigyázzatok...

A nép még jó; jelleme általában véve tiszta. De mert a magasabb politikával foglalkoznia nem engedi ideje: kénytelen igen sok esetben tanácsért folyamodni. Tudjuk, hogy a nép vezet-hető. Am vessetek urak; de ne demoralizáljátok! Harczoljatok egymás ellenében, de becsületes fegyverekkel! Mert ha megrontjátok a nép erkölcsét: való, hogy a nép is elvész, de legyetek meggyőződve, hogy első sorban ti lesztek az áldozatok!...

Ezt pedig ne végyétek demagóg fenyegetésnek. — ez a történelem igazsága.

Elmondok egy igaz történetet, mely már a népnek szól, de érte más is.

Követválasztás volt egyik székely székben. Két erős párt küzdött — és küzdött minden eszközzel. A népet itatták. Tanyája volt mind a két pártnak: zengett a hegedű mind a két tanyán; folyt a bor és körtés beszéd mindenütt, illatozott a nemzeti tokány. Minden járás bevonulása alkalmával új remény és új kétség támadt aziránt, hogy melyik tanya lesz szerencsés ölébe fogadni az új erőt. Már a döntő pillanat közel volt, midőn egy tömött kis csapat tűnik fel a választási központ szélső házainál. Saját zenészeik nemzeti dal mellett kísérték be székelyeinket, —ők nem fogadták el a kortések által kínált városi zenekart. Külön tanyára vonultak. Sem egyik — sem másik párt borból egy cseppet, kegyerebből egy falatot nem vettek el. Megélték a választás ideje alatt saját emberségükből, — de szavaztak meggyőződésük szerint az egyik párt jelöltjére ama jelmondat-tal, hogy „a mi követünknek nem kell az érdemeit pálinkával pótolni; ugy is többet ér, mint a másik minden vagyonával.“... És az a párt, mely mellett a kis csapat maradt — győzött. És e győzelem a jó ügy győzelme volt... Az egyszerű szokmányos atyafiak előtt levettük kalapjainkat. Megérdemelték.

Ohajtom, hogy Udvarhelyszék — s általában a székely választók előtt a legközelebbi követválasztások után is le kelljen venni a kalapot.

Csik-Szent-György, 1869. jan. 13.

T. szerkesztő ur! E hó 11-kén nagy néptömeg özlött közönségünk háza felé hol a zsufolásig telt nagy teremben országgyűlési képviselőnk Lázár Dénes ur kívánt választói előtt számot adni, országgyűlési működéséről. A sokaság miatt támadt zúgást néma csend váltván fel, főtisztelő Nagy Lajos esperes ur szólalt fel először s az összes választók nevében, a mindenki által nagyra becsült és tisztelt honfit, magasztos hangon üdvözölte; büszke önértéssel vallá be, hogy ez a megtestesült jellem, elejétől mindvégig, testtől, lelkestől Deák Ferencz higgadt belátását és bölcs politikáját követvén, Deák-parti volt az most is s az lesz jövőre. Erre a néptömeg hangos éljenek közt tört ki.

Tisztelt követünk meghatott szavakban válaszolt e beszédre s a választók nagyilekű bizalmát először hálás köszönetet mondott. Azután férfias komolysággal, figyelmet ragadó, egyszerű, néphez alkalmazott, rövid, de velős beszédében kimutató: hogy ő daczára az ellenzéki párt némely egyéneinek lebeszélő és választói közti megjelenésétől visszatartani törekvő terveinek, a lefolyt országgyűlés eljárásáról jött számot adni. Emlékeztette választóit az 1866-dik év február 2-kán történt megválasztatásakor mondott szavaira: hogy „én sokat nem ígerek, de a mit teszek, lelkiismeretem szerint a haza és nemzet javára teszem“ s ugy most is, nyilatkozatában tetteiért Isten- és lelkiismeretére hivatkozott. Szavait hangos éljenek követé.

A t. szónok továbbá, igen szépen, érthetően és minden palástolás nélkül adta elő: hogy az ellenpárt mily lelkiismeretlenül vádolja té-lenséggel a kormányt akkor, midőn — tekintve a körülményeket — annyi és oly szép eredményt tud felmutatni. „Vajon mit lehetne itélni — folytatá — az olyan gazdáról, ki Rozália-napkor szép bázaját földbe teszi s már szent-Mihálykor szeretne róla aratni?“ Kedves barátim — mon-dá — meg kell fontolnunk helyzetünket, vissza kell tekintenünk elmúlt terhes tizedünkre. Hasztalan iparkodik a 20 éves fiu az anyja 18 éves özvegyeége alatt megnyirbált vagyont, elidegenített és parlagosított szép földeket egy pillanat alatt helyrehozni.

Elősorolta ezek folytán a kormány vívmányait. Különös sulyt fektetett — tekintvén a székely népet — a közös terhek elvállalására; a pálinkafőzés megengedésére; a hősi magyar honvédség újbóli szervezésére s azokat nagy érdekltséggel értelmelte a népiek; sziverehatólag adta elő Horvátország testvérülését és Erdély uniójának végleges kimondását. Továbbá, lelkesen hívta fel a népet az alkotmány és közjólét műveinek további fejlesztése iránti türelemre; kötelességül tűzte ki — a kormányt hazafinilag támogatni mindaddig, míg az a haza és nemzet boldogítására működik. Komoly és érett megfontolást kér, hogy a jövő elé biztosabban nézhessünk; mert most a két különböző párt épen ugy, mint azon társaság, mely elindul egy nagy víz túlszárnyán elfoglalandó szép birtokhoz, s melyet, hogy hamarabb elfoglalhassanak, az egyik merészségében tulzott rész, neki csap a nagy víznek, hogy azt átúszva, megcsipje, de erejét veszítve, belefúl; míg a másik, megfontolób, nem kimélve a fáradságot és nem sajnálva a hosszabb utat, felkerült a távolabb fekvő, biztosan átvezető hidra. Hogy milyen hatást szült e lelkes beszéd, bizonyítja a sokszorosan harsogó éljen. Képviselő ur beszédét azon bátor felszólítás- és kéréssel zárta be: hogy akár a Deák-párt, akár az ellenzéki párt közül, kinek ellenvetése, aggodalma és kifogása volna, bátran, minden visszatartózkodás nélkül, lépjen fel, mert ő kész mindenkinek felvilágosítást nyújtani.

T. Tompos János birtokos ur, a választók meglegedését és köszönetét talpraesett szavakban fejezte ki s egyszersmind képviselő ur jövő megválasztatását erősen ohajtván, egy a Székelyföldön — különösen Csikban — felállítandó ipariskola alkalmas időbeni sürgetésére kérte fel a leendő képviselő urat.

Örömtelt szívvel néztem végig az itt egy begyűlt néptömegin s ennek meglegedése hite és remény nyújtott nekem a győzelemre, csak hogy összetartásunk, egyetértésünk egy megyé-

ben se hódoljon a viszkoteg és tulesapott-szen-vedélynek.

Az összegyűlt nép emelkedett hangulatban oszlott szét, harsogtatván: „Éljen a Király! Éljen a Királyné! Éljen a haza! Éljen az alkotmány! Éljen Deák Ferencz! Éljenek a képviselők!“

...SSS...

Külpolitikai szemle.

Maros-Vásárhelyt, 1869. jan. 18.

KELETI ÜGYEK. A konferencia tagjai együttesen titoktartásra kötelezték magukat, pedig a titkolt veszélyt rendesen nagyobb-nak hisszük a valónál. A titoktartás mellett is szí-várognak ki egyes hírek, legalább a lapok irnak eleget. Ez alkalommal első üléséről tett jelenté-sünket a következő közbejött eseménynyel told-juk meg. A gyűlés magyarázatkerő felszólítására a görög követ mérsékelt, de erőlyes jegyzéket olvasott fel, melyben tiltakozott a neki jutott tanácsadói szerep ellen s kijelentette, hogy ha a konferencia követelésének, mely szerint vagy mind a két hatalmasságot egyenlő joggal ruház-zák fel, vagy mind a kettőt zárják ki abból — eleget tenni nem hajlandó, utasítása szerint többé nem vesz részt a konferenciában. Most már az a kérdések kérdése: önszántából vállalkozott-e a görög követ emerszésre? vagy titkos utasítása volt; hogy megtegye e végzetes lépést? s ez utolsó esetben, saját erejében bízva, kívánta-e elvetni a háboru kétes kockáját? vagy titkos támaszra bízta magát, mely a konferencia ered-ménytelen eloszlása után a homályból kilépre, nyíltan a görög követelések mellé állana, jelt adván a vész kitörésére, a mi Európát sem hagyná többé közönyösen? Mi az utolsó vagy-tól tartunk, ha véleményünket kockáztathatjuk

A konferencia január 12-én tartotta má-sodik ülését. Alig tartott három negyed óráig. Egyedüli tárgyat az előbbi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése tette. A tételesség oka az volt, mert a görög követ fentebb előadott követelése meg-tagadatván, utasításért kormányához folyamo-dott s az utasítás még 13-kán sem érkezett volt meg. Daczára e hirtelen felmerült nehézségnek, a francia felhivatalos sajtó nem vesztette el békereményét s oly bizton beszél a konferencia eredményéről, mintha semmi sem történt volna. Legújabb hírek aggodalmasan említik, hogy Görögország magatartása a helyzetet rendkívül ké-nyessé tette.

A harmadik ülés 14-kén tartatott meg a görög követ részvéte nélkül; úgy látszik, hogy a konferencia folytatja munkálkodását így is. Sokan abban a véleményben vannak, hogy Görög-ország a hatalmak egyetértő elhatározásaival ösz-hangba fogja hozni magatartását.

ROMÁNIÁBAN románszerű dolgok tör-ténnek. Bratianu a magas politika Rosinantján begyeskedve vágat előre, nem gondolva térrel, nem idővel. Egy közelebbi népgyűlésen Buku-restben kimondotta: „hogy nagy Frigyes és nagy Napoleon utódját hívták meg Bukurestbe, hogy Romániából, mely a világ leggazdagabb tartományai egyike, olyasmit teremtsen, a mit nagy Frigyes állított elő Borussia sivatagaiból.“ E nagyszorú és óriásiilag fokozott passuson elesdálkozva, mondja egyik francia lap: „va-lóban kővé válunk, ha kelet jelentéktelen államából ily terveket, akkora hanyavetiséggel látván elő-térbe lépni.“ Nekünk is eszükbe jut a példaszó, mely így hangzik: „egér nem fér — — —.“ „A hal a fejétől szagosodik“ mondják s ezt a románai dolgok igazolják. Ha kormányon ült emberek, kiknek pedig a körülményeket számba kellene venni, így nyilatkoznak, épen nem cso-dálkozunk, ha némely bukuresti politikai lapban oly nyilatkozatokat látunk, melyeket a „M. P.“ „Egy bukuresti lap örjögései“ cím alatt közöl. E levélben el van mondva: „hogy a drákói tör-vények, melyek a román nemzet halálát decre-tálták, félelmes módon hajthaták végbe. A hu-manitás legszentebb jogát, az ázsiai hydra láb-bal tapodja; minden, a mi nemis, kigúnyolta-tott; minden szent profanálva; minden jog gya-lázatosan megsértve lón. Hasztalan kiabáljatok, hogy Erdély nincs többé. Döntsetek le a Kárpá-tokat, tegyétek helyében a pusztá, kietlen Uralt; merítsétek ki az Oltot, Marost, Szamost s a szé-folyóját Erdélynek, többi vezessétek anyaországot vad folyamait medreikbe; ássátok ki fenekestől Er-k-dély talapját, vessétek azt a tengerbe s hordja-

Iskola Alapítvány - Kolozsvár, Könyvtár, Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.